

GENTIAAN

25
jaar

CONTACTBLAD IVN OOST ACHTERHOEK

BELEEF DE NATUUR!

IVN Oost-Achterhoek

Voorzitter: Jacqueline Borgers-Collou, Looweg 10, 7152 AL Eibergen, tel: 0545-479997, e-mail: jborgers-collou@hetnet.nl

Vice-voorzitter: Marcel Karperien, Bronkhorstkamp 10, 7151 DJ Eibergen, tel: 0545-478378, e-mail: h.b.j.karperien@utwente.nl

Secretaris: Gertrude Bomer, Havekortweide 9, 7152 KJ Eibergen, tel: 0545-472457, e-mail: gertrudebomer@chello.nl

Penningmeester: Henriëtte ter Braak, Tongerlosestraat 17, 7131 WH Lichtenvoorde, tel: 0544-373277, e-mail: hterbraakvdk@planet.nl

Lid: Jan Dirk Focker, Kamperweg 7, 7137 PA Lievelede, tel: 0544-487469, e-mail: jandirk@focker.eu

Lid: André Hendriks, Dorpsstraat 85, 7136 LJ Zieuwent, tel: 0544-352043, e-mail: hendriks.wopereis@hotmail.com

Werkgroep Cursussen: Erika Ordeman, Haaksbergseweg 103, 7161 BH Neede, tel: 0545-295327, e-mail: erika.ordeman@gmail.com

Werkgroep Jeugd: Monique Molendijk, Haarstraat 19, 7156 LM Beltrum, tel: 0544-482714, e-mail: m.nijenhuis2@me.com

Werkgroep Landschapsbeheer: Johnny Hollink, Huikert 17a, 7161GJ Neede, tel: 0545-291109, e-mail: johnnenankehollink@hetnet.nl

Werkgroep Promotie: Ben ter Braak, Tongerlosestraat 17, 7131 WH Lichtenvoorde, tel: 0544-373277, e-mail: benterbraak@kpnmail.nl

Werkgroep Thema-avonden: Hans Bernds, Papaverstraat 8, 7151VZ Eibergen, 0545-477222, e-mail: j.bernds1@upcmail.nl

Werkgroep Vleermuizen: Anke Hollink, Huikert 17a, 7161GJ Neede, tel: 0545-291109, e-mail: johnnenankehollink@hetnet.nl

Werkgroep Wandelen: André Hendriks, Dorpsstraat 85, 7136 LJ Zieuwent, tel: 0544-352043, e-mail: hendriks.wopereis@hotmail.com

Werkgroep Website: Frans Bomer, Havekortweide 9, 7152 KJ Eibergen, tel: 0545-472457, e-mail: webmasterivnoostachterhoek@gmail.com

Contributie: Leden € 21,00

Huisgenoten: € 11,00

Jeugdlid: € 12,00

Donateur: € 11,00 (mag meer).

Bankrekening: Rabobank Achterhoek-Oost, NL88RABO0316440116 t.n.v. IVN

- 4 Weer en natuur toen en nu
- 5 Een meidag in maart
- 7 Op bezoek bij José en Jan Hartman
- 8/9 Jeugdpagina's
- 10 Kijk eens naar: Pinksterbloem
- 11 Busreis IVN naar de maasduinen
- 12 Bang voor de hazelworm?
- 13 IVN present op lenteweekend Eibergen

COLOFON

Gentiaan nummer 102: zomer 2015.

De Gentiaan verschijnt vier maal per jaar, aan het begin van ieder kwartaal.

De redactie Gentiaan bestaat uit:

Vaste medewerkers: Els van Dijk, Iet Hensbroek, Marco Boekelder, Auke Hoekstra, Kees de Rooij.

Coördinator redactie: Peter Polter, Piersonstraat 10, 7103 HC Winterswijk, tel 0543-520923.

E-mail: redactiegentiaan@gmail.com.

Sluiting volgend nummer: Het volgende nummer van de Gentiaan verschijnt half oktober. De sluitdatum voor de kopij is: 15 september.

(Kopij digitaal aanleveren als platte tekst zonder opmaak. Foto's als losse jpg-bestanden in hoge resolutie.

Maximale omvang van bijdragen: ongeveer 500 woorden.)

Van de bestuurstafel

Op het moment dat ik dit stukje zit te schrijven regent het eindelijk weer eens een keer. April en mei waren behoorlijk droge maanden en de plantjes kunnen het vocht goed gebruiken. Het ruikt ook zo lekker fris na wat regen!

De blaadjes kwamen wat later aan de bomen dan vorig jaar en veel mensen maakten zich al zorgen. Maar toen de groei begon ging het razend snel.

Tijdens het Lenteweekend, begin mei, op de Kruidenhof in Mallum, waar onze PR stand en de jeugdwerkgroep ook weer present waren en veel belangstellende bezoekers kregen, stond alles mooi in blad en was het met een heerlijk zonnetje niet moeilijk de mensen voor de prachtige natuur te interesseren.

De voorbereidingsgroep voor de gidsencursus, die is aangevuld met een aantal nieuwe gidsen vanuit de cursus die we vorig jaar juni hebben afgesloten, is volop aan het werk om een nieuw te starten cursus in januari 2016 te realiseren. Lerend van de ervaringen van de vorige cursus worden er weer zaken verbeterd. In de komende periode, vanaf september, gaan we weer nieuwe cursisten werven.

We zijn ook gestart met een project om lessen natuurbeleving aan te bieden aan de schooljeugd. In samenwerking met de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer (VAN) Berkel & Slinge en de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap worden schoolklassen van alle Berkellandse scholen voor basis- en voortgezet onderwijs uitgenodigd voor een buitenles. Er komen heel verschillende zaken aan de orde met als doel de leerlingen de natuur- en cultuurlandschappen in Berkelland te leren kennen door er zelf mee/in bezig te gaan. In korte tijd zijn we al tot een aanbod van ongeveer 30 verschillende buitenactiviteiten gekomen.

Heeft u zin om mee te helpen om met schoolklassen op pad te gaan? We horen het graag, bij voorkeur via de mail, van u.

Tijdens onze Jaarvergadering in maart hebben we Anke Hollink mogen verwelkomen als nieuw bestuurslid. Zij vervult de vacature die was ontstaan door het vertrek van Piet Schadee. We zijn uiteraard heel blij dat ons bestuur

met haar toetreden weer compleet is!

Tijdens diezelfde jaarvergadering hebben we na de pauze een 'schetsschuit' georganiseerd. Daarbij hebben we de bezoekers van deze avond gevraagd met het bestuur mee te denken over de invulling van een verwilderd en afgesloten gebiedje rondom de voormalige waterzuivering in Neede. Het leek het bestuur een aardig idee om, in overleg met de gemeente, als afdeling een gebiedje te adopteren en daar, met hulp van bijvoorbeeld buurtbewoners een mooie natuurervaringsplek te creëren.

In drie groepen hebben de aanwezigen zich die avond over de plattegrond van het gebied gebogen en hebben samen een hele lijst suggesties gedaan om dit gebied opnieuw in te richten met behoud van de bestaande elementen.

Nu is natuurlijk de vraag of dit gerealiseerd kan gaan worden. Dat kan alleen wanneer de gemeente Berkelland daarin wil meewerken.

Op het moment van schrijven hebben we hierover nog geen zekerheid. We houden u natuurlijk op de hoogte want dit wordt vast vervolgd!

In april, mei en juni zijn twee korte cursussen gehouden: de eerste over Grassen en Voorjaarsplanten en de tweede over Vlinders en Libellen. De geplande korte cursus over Solitaire wilde Bijen en Honingbijen kon helaas niet doorgaan.

In juli en augustus worden ook weer wandelingen gegidst door onze ervaren natuurgidsen. Overigens liggen de werkzaamheden wat stil in verband met de vakantie.

We wensen u veel leesplezier toe met deze Gentiaan en veel plezier tijdens uw vakantie. We hopen u binnenkort bij één van onze vele activiteiten te mogen ontmoeten.

• Gertrude Bomer-van der Mheen
Secretaris. (gertrudebomer@chello.nl)

Bladeren door 25 jaar Gentiaan...

Wist u

- ... dat er rupsen zijn, die praktisch met hun haren horen, want zij kunnen het geluid als het ware met hun haren tasten?
- ... dat men vanuit een vliegtuig de regenboog niet als een halve doch als een gehele boogcirkel ziet?
- ... dat het lawaai, dat een straaljager ontwikkelt, zo sterk is als het geluid dat 1,5 miljoen mensen produceren, als ze te zamen zouden praten?
- ... dat de Eiffeltoren, het herkenningsteken van Parijs, een gewicht heeft van 9000 ton?
- ... dat een zwaluw op haar dagelijkse speurtocht naar voedsel wel 1000 km kan afleggen op een dag?

Weer en natuur toen en nu

2015. Als dit nummer van de Gentiaan uitkomt is de maand juli alweer halverwege. We kijken even naar de volgende maand: augustus. Wat is daar te beleven, of te verwachten wat betreft het weer en de natuur? En hoe was het weer 25 jaar geleden? Zijn er grote verschillen? En we kijken nog even hoe, heel lang geleden, onze voorouders het weer beleefden.

1990. Juni was toen extreem somber: op 11 dagen minder dan één uur zon. Juli eindigde zeer warm, met 6 zomerse dagen op een rij. In augustus is de warmte de maand er voor is begonnen, uitgemond in een hittegolf, met een maximum van 35,3 graden.

Verleden van de maand Augustus

Oogstmaand

Korenmaand

Arenmaand

Deze vele benamingen wijzen alle in de richting van dat enorme grootse gebeuren in die tijd: de oogst. Niets mocht hier mis gaan. Nat en koud weer, windvlagen en hagelstormen, langdurige droogte, konden alles bederven.

In de hierop volgende herfst en winter was de tafel dan maar schraal gedekt, en heerste er in de stallen een hongerge onrust.

Was het vroeger goed, werkte de zomer mee, dan kon de mens de grootste weldaden van de natuur proeven. In deze sfeer van leven in en met de natuur zijn de weerspreuken geboren. De mens keek naar de natuur, hij zag de natuur, zag aankomen wat hem te wachten stond. Zo keken onze voorouders er naar. Zonder een enkel hulpmiddel. Alleen door kijken en ervaring verstond hij de taal die de natuur spreekt.

Zolang de mens leeft is er altijd met de grootste zorg naar gestreefd de oogst zo goed mogelijk voor te bereiden. Maar altijd was de mens afhankelijk van het weer, want het weer moest de oogst doen slagen.

Is er een groot verschil met nu het heden? Stel je eens voor dat de bakker een paar weken geen brood bakt, geen meel heeft. Wat dan? En zo veel verschil is er ook al weer niet, als ik naar de reclame kijk van Albert Heijn kijk: de boer die vroeg opstaat en kijkt of de spinazie rijp is om te oogsten.

Augustus Oogstmaand.

Heden

Augustus is de laatste maand van de meteorologische zomer (juni, juli, augustus). De tijd gaat maar verder, dus geniet er nog zo veel mogelijk van. Vorig jaar ontspoorde de zomer op het laatst in de maand augustus. De volgende maand wordt het daglicht al weer 2 uur korter. Kijken we naar de zon op de 1e augustus dan zien we:

- boven de horizon: 15 uur + 30 minuten;
- onder de horizon: 8 uur + 30 minuten;

Zoals altijd eindig ik met een weerspreuk:
Als juli u niet lag te heten,
Ge hebt gans Augustus om te zweten.

• Auke Hoekstra

Bladeren door 25 jaar Gentiaan...

Ledenbestand:

Het is voor de eerste keer, dat er geen nieuwe leden zijn. Wellicht is er aan de spectaculaire groei een eind gekomen. Het is evenwel verheugend te kunnen constateren, dat er steeds meer leden zijn die hun schouders onder het IVN-werk willen zetten.

Voor de eerste keer in ons bestaan is er een lid, dat onze gelederen gaat verlaten wegens verhuizing n.l. C.J.Kools, Kievitstraat 61, 7161 JC Neede.

Ook het aantal donateurs is onveranderd gebleven.

Een meidag in maart

Ieder jaar is er zo'n dag in maart dat de eerste lentezon de winter uit onze botten jaagt.

"Meidag in Maart"

Het is ook de titel van een gedicht dat ik nog op de middelbare school heb geleerd. Alleen de titel heb ik onthouden en waarvan de dichter die het geschreven heeft al lang was vergeten. (Jan Prins 1911 - dat is dan weer het fijne van Google).

Maar toch wacht je ieder jaar weer op die eerste zon, die meidag in maart.

De nieuwe lente doet je altijd weer herleven en denken aan wat nog komen gaat. De eerste knoppen, het prille groen, ontluikende blaadjes, de ontwakende hazelaar, de jurkjes, de vrolijke mensen en weer volop genieten van de tuin.

Het eerste kopje koffie op het terras in de luwte op die eerste heerlijke, zonnige lentedag.

De eerste meidag in maart viel dit jaar op 8 maart 2015. Al vroeg fluitende vogels, een broedende merel in het houthok en vooral een strak blauwe lucht. De eerste vlinders (vooral veel citroentjes) hommels en bijen. En ook de dag dat het eerste kievits-ei is gevonden.

En niet te vergeten de grote hoeveelheid bloeiende bolletjes waar dikke hommels aan en af vliegen.

Vaste judaspenning (*lunaria rediviva* lila) bloeit 4-6 weken. Geurend trekt deze veel vlinders.

Eind juni is dit vlindertje dan weer verdwenen.

Op deze zonnige, warme dagen werden de borders ook bezocht door witjes, citroentjes, atalanta's, dagpauwogen en blauwtjes.

Als de Gentiaan 102 bij u op de mat valt is het al weer zomer. In Gentiaan 101 mochten we "bladeren door 25 jaar Gentiaan". Mooi om te zien hoe het blad zich door de jaren heeft ontwikkeld, zowel op inhoud als lay-out. Een echt professioneel verenigingsblad waar we trots op mogen zijn!

Het oranjetipje is een gemakkelijk te herkennen voorjaarsvlinder.

18 en 19 maart: nog twee van zulke prachtige dagen. En dan gaat het hard in de tuin. De sleutelbloemen staan volop in bloei en delen de border onder de bomen met bosanemonen, enorme hoeveelheden kerstrozen, muskuskruid, narcisjes, druifjes, elfenbloemen en hondstand.

In de eerste dagen van april hebben we ook een paar hele mooie dagen waar het warm is en de temperaturen stijgen naar 18, 20 graden.

De vaste judaspenning staat dan op heel veel plekken in de borders in volle bloei. En dan zijn ze er ineens; de bijzonder gekleurde dagvlinder, het oranjetipje. Oranjetipjes hebben de voorkeur voor bloeiende pinksterbloemen en look-zonder-look. De vaste judaspenning lijkt veel op de pinksterbloem, de bloeikleur en geur is vrijwel gelijk. Alleen de bloemen zijn wat groter. Deze judaspenning bloeit lang, daarom is het in mei volop genieten van het oranjetipje (de meeste waarnemingen).

Dier en/of insectenhotel.

"Meidag in maart" is een pagina uit mijn tuindagboek. Al 40 jaar schrijf ik trouw in mijn dagboek over het wel en wee in de natuur en onze tuin. Een aanrader voor iedereen, want het is fantastisch om in oude exemplaren terug te lezen hoe de natuur en tuin zich ieder jaar ontwikkelt. Want ook wij hadden jaren geleden niet gedacht dat anno 2015 in onze tuin meerdere dieren en insectenhôtels een plek zouden vinden. En het is ontzettend genieten van alle activiteiten rondom deze hotels en het fantastische resultaat van natuurlijk tuinieren te ontdekken. Egels, eekhoorns, vlinders, kikkers, vele soorten insecten en veel vogels zijn dan ook vaste gasten.

Maar ja, tijden veranderen doordat het IVN je inzicht geeft in het bijdragen van meer leven, dus de biodiversiteit in onze leefomgeving en de tuin.

Door hier ook een steentje aan bij te dragen is ook uw tuin natuur. Zeker het proberen waard!

Anke Hollink

(advertentie)

www.camping-eversman.nl

Bliksteeg 1, 71 61 PG Noordijk (Neede) Tel. 0545 291906

Kom Genieten van het buitenleven,
de natuur, rust en ruimte op
Camping D'n Eversman !

Een gezellige kleinschalige groene camping in
het stiltegebied van Noordijk met
verwärm zwembad met peuterbad,
kinderboerderij en speeltuin.

In het hoogseizoen en de meivakantie
zijn er leuke kinderactiviteiten.

Groepsaccommodatie "De Schöppe". 33 pers.

(advertentie)

Beleef de Berkel

Wij rijden met de bus over smalle weggetjes en door pittoreske dorpjes. Een tocht met volop natuur, cultuur en historie van de bron in Billerbeck tot de monding bij Zutphen.

Wij bieden diverse mogelijkheden. Bel of mail voor een afspraak of boek een van onze tochten.

M4Tourism
Lichtenvoorde
m4tourism@planet.nl
0544 - 371506

Op bezoek bij José en Jan Hartman

Onze afdeling bestaat dit jaar 25 jaar. Reden om op bezoek te gaan bij José en Jan Hartman, leden van het eerste uur. Het gezegde zo moeder zo dochter blijkt in ieder geval van toepassing bij José Hartman. Moeder was een natuurmens en maakte zelfs zalfjes uit de natuur. José en Jan genieten op hun natuurwandelingen van alle lekkere en gezonde planten uit de natuur. Zevenblad, madeliefjes, hondsdrif vinden daarbij hun weg. Dat ze beiden vrijwilligers zijn op de kruidentuin ligt geheel in die lijn. IVN'ers ten voeten uit.

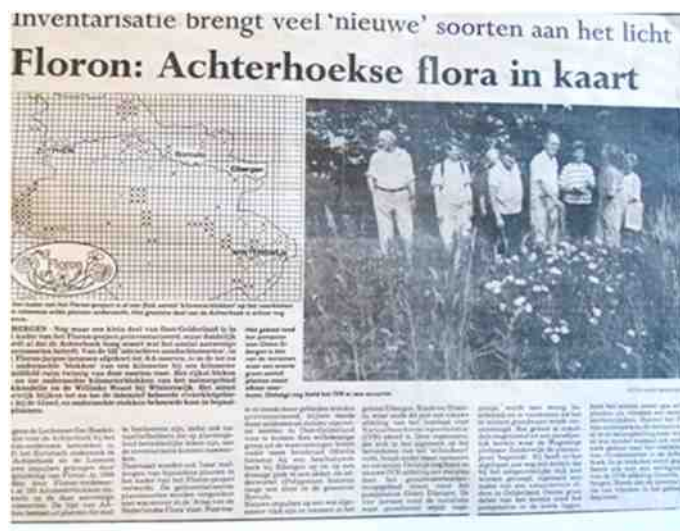
Dat de Chinese kruidentheë bij José en Jan goed voor alle kwalen was, behoeft geen betoog. Samen hadden ze een boeiend verhaal over de beginjaren van onze IVN-afdeling. Ze hadden een compleet plakboek opgehaald bij Ger en Joop Maaskant. Krantenknipsels, foto's: een boeiend en leerzaam relaas. Maar op de achtergrond spreekt enthousiasme en liefde voor de natuur en IVN om het door te geven aan overheden, burgers en jeugd!

IVN-gidsencursus

We schrijven 1988-1990. Henk Smeenk volgde de IVN-gidsencursus in Barchem en dat bleek de aanleiding tot de oprichting van onze IVN-afdeling. Zijn examenopdracht was hoe je een nieuwe IVN-afdeling op zou kunnen richten. Dat beviel hem zo goed dat hij zijn examen in praktijk bracht. Al in het voorjaar 1990 verzamelen Henk Smeek en Riet Brendel via een oproep in de krant mensen om zich heen om een IVN-groep te vormen. Al snel 20 belangstellenden. Omdat zoiets niet zonder bestuur kan is er toen al een bestuur gevormd. Maar Henk Smeenk werkte liever op de achtergrond en legde contacten. Zo kon het gebeuren dat de gemeente Eibergen het IVN meteen een warm hart toedroeg.

Wil en kennis

De wil van de 20 was er wel, maar de kennis moest nog verkregen worden om leiding te kunnen geven aan de jeugd en de wandelingen. Daarom gingen José en Ger en Joop Maaskant ook naar de cursus in Barchem, georganiseerd door IVN Lochem. Al spoedig kwam Jan in beeld om de financiën op een professionele manier te beheren. De IVN-groep werd gekoesterd door velen en door de gemeente Eibergen. Initiatieven volgden zich snel op. In september 1990 startte de jeugdafdeling, die in april 1995 al onderdak bood aan 25 leden. In maart 1991 gaf de gemeente Eibergen

aan het IVN opdracht een boomfeestdag te organiseren! November 1992 waren er 18 geslaagden van de gidsencursus in Lochem, waaronder José. Meteen een stevig kader voor wandelingen en jeugd. José trad toen meteen aan als leiding bij de jeugd. Een half jaar later startte IVN G.E.N. met de eerste wandeling. Vermeldenswaard is natuurlijk ook dat de eerste Gentiaan in 1991 verscheen!

Al zat Henk Smeenk niet in het bestuur, hij registreerde activiteiten en stimuleerde initiatieven en lobbyde bij de gemeente.

Wilgenknotten

In opdracht van de gemeente startte in januari 1991 het wilgenknotten. In dezelfde maand begon Mariet Dijke een verkooppunt bij haar thuis aan de stationsweg in Neede. Later groeide dit uit tot een infohoekje bij de bibliotheken. Silvia Reinderink uit Neede vervaardigde in 1995 een vlinderbrochure.

Kennis over de natuur doet het enthousiasme toenemen en belangstelling leidt tot meer willen weten over de natuur. Maar ook ontstaat dan het inzicht dat de natuur in al z'n samenhang van bijzonder belang is als levensvoorwaarde voor de mensheid!

Met deze conclusie kwam dit bijzondere bezoek ten einde. José en Jan, natuurmensen en IVN'ers in optima forma.

• Kees de Rooij

Uit de krant van 9 januari 1991.

Het Noasman

Op 30 mei was het zover, het jaarlijkse uitje van de Jeugdgroep stond op het programma. Dit keer hebben we de dag doorgebracht in "nieuwe natuur".

Als eerste begonnen we aan een verkenningstocht. Bij het bezoek aan de oeverwaluwand annex vleermuizenkelder, werd ons programma in de war gegooid door een flinke regenbui. We waren genooddaakt terug te gaan naar onze basis, een soort bunker op een eilandje.

Eenmaal droog geworden begonnen we samen met Tonnie, de eigenaar van het Noasman, aan de bouw van een groot vlot van lege tonnen, balken, touwen en een grote pallet. Dat bleek niet zo eenvoudig. Je moet goed kunnen knopen, hierin bleken de meisjes beter te zijn. Ze lieten dat de jongens goed merken.

Een aantal jongens begon aan een eigen vlot, dat snel klaar was maar helaas niet zeewaardig. De meegebrachte reserve kleding was nodig. Ondertussen was het grote vlot ook af en werd het te water gelaten. De zon kwam tevoorschijn en de hele middag werd er gevaren met het vlot en met een kajak. We kregen bezoek van een onverwachte gast. Een hondje, Max genaamd, bleek onvermoeibaar en voer zelfs mee op het vlot.

Vogels spotten op het Needse Achterveld

Op 23 mei zijn we, IVN Jongeren, naar het Needse Achterveld geweest om daar vogels te spotten. 's Morgens rond 7.00 uur kregen van onze gids Marina Pruysers een korte uitleg en vervolgens een lijst met vogelnamen erop. De opdracht was zoveel mogelijk vogels spotten en dit op de lijst aangeven.

Het mannetje is te herkennen aan de rode vlek op het achterhoofd.

Best moeilijk om de vogels te zien te krijgen.

In kleine groepjes gingen het Needse achterveld in en kregen een half uur de tijd. Door de vele bladeren die al aan de bomen zaten, was het moeilijk om ze vogels te zien, dus gingen we op ons gehoor af. Nou dat viel niet mee in zo'n fluitorkest de vogels te herkennen. Toch hebben heel wat hokjes kunnen aankruisen zoals bonte vliegenvanger, boompieper, zwartkop, winterkoning, fluiters, wielewaal en... nog veel meer.

Vervolgens hebben we nog een wandeling gemaakt, zodat we samen met onze gids toch de verschillende fluiters in het orkest kunnen herkennen.

Verder hebben we de kleine bonte specht gespot bij het nest. Ook de boompieper gezien met zijn bijzondere vlucht, vanuit de top van de boom vliegt de vogel omhoog om vervolgens als een parachute weer in de boom te landen.

IVN Jongeren

Slootjesdag aan de Leerinkbeek

Op zaterdagochtend 13 juni hebben we meegedaan aan de Slootjesdag van de IVN. Landelijk is er aan deze activiteit veel aandacht besteed, alle leden van de Donald Duck hebben bijvoorbeeld van tevoren informatie en een water doeboekje ontvangen.

Onze locatie was het gastvrije “Tokke Wekke” in Beltrum. Klokslag 9 uur arriveerden de eerste vaders, moeders, opa’s en oma’s met de kinderen. De hele ochtend zijn de kinderen met schepnetjes in de beek op zoek geweest naar waterdieren.

Voor ons zelf was het spannend hoeveel diertjes er gevonden zouden worden. Het werd een groot aantal, waaronder een kikker, staafwants, waterscorpioen, waterspin, en een bloedzuiger, larves van de geelgerande watertor, watermijten, heel veel vlokreeften, bootsmannetjes en visjes, waaronder babysnoekjes.

De vangst kon van dichtbij bekeken worden in het aquarium en ook onder de binoculaire. Aan het einde van de ochtend is alles weer teruggezet in de Leerinkbeek. Dat het rond de middag begon te regenen vonden sommige ouders niet zo heel erg, de kinderen gingen toen in ieder geval mee naar huis.

Tokke Wekke betekent tot volgende week. Wij denken, tot volgend jaar!

Avondwandeling Koolmansdijk

Woensdag 3 juni was de avondwandeling Koolmansdijk. Om 19.00 uur staan we met zes gidsen en 24 deelnemers klaar voor een wandeling door het natuurgebied aan de Koolmansdijk. Het weer is goed en we vertrekken in twee groepen.

De vraag was waarom groeien hier orchideeën? De grond is arm aan voedsel en het is kalkrijk en daar doen deze planten het goed op. Vanuit Winterswijk stroomt het kalkrijke water door allerlei lagen en komt in het natuurgebied de Koolmansdijk aan de oppervlakte. In het natuurgebied lopen geen sloten of beken die het voedselrijke water afzetten en het regenwater wordt ook afgevoerd.

Door het afgraven van de top laag is de grond arm aan voedingsstoffen en groeit er weinig hoog gras, waardoor die andere planten de kans krijgen om te groeien, zoals de hengel, egelboterbloem, tortmentil, hopklaver, echte koekoeksbloem, gevlekte orchis, welriekende avondorchis, zonnedaauw, stekelbrem, kruipwilg, blauweknoop, blauwe zege (blauw gras) en gagel.

Je kunt het verschil goed zien op de percelen waar de top laag er af is gehaald. Bij de percelen die drie jaar geleden zijn gedaan zie je veel mos en nog weinig plantengroei. Bij percelen van zeven jaar terug zie je de eerst orchideeën, dophei, struikhei en de nog oudere percelen staan vol met orchideeën en al die andere soorten. Een lust voor het oog!

We lopen nog verder door dit moois tot we bij de zandweg uitkomen, die hoger ligt en je ziet een heel andere flora: boerenwormkruid, havikskruid, margriet, brem.

Na de koffie genieten we van de vele vogel zoals de boomleeuwierik die in cirkelende zangvlucht naar boven vliegt en als een parachute naar beneden valt. De koekoek was de hele avond te horen en op het laatst zagen we nog een ree.

André Hendriks

Kijk eens naar: Pinksterbloem (Cardamine pratensis)

Als u in maart-april gebogen over een weiland loopt komt u vast wel eens zo'n rozetje tegen. Dit rozetje is het begin van de pinksterbloem. Dan zijn de blaadjes nog ovaal van vorm, maar als de stengel gaat groeien komen er bladeren aan die smal zijn. Ik begin even bij het blad van de pinksterbloem, want dat kan een speciale eigenschap hebben.

De pinksterbloem.

Het zaad van de pinksterbloem kiemt namelijk niet in water. Toch groeien er langs de sloot, in waterrijk gebied, pinksterbloemen.

Het geheim zit in de blaadjes. De blaadjes vormen broedknopjes. In het bladsteeltje zit een klein gewrichtje, dat op een gegeven moment gaat breken. Het broedknopje valt dan op de grond en er ontstaat een nieuw pinksterbloemetje, dat zelf weer verder gaat groeien. Wonderen der natuur noem ik dat maar.

De zaadjes zitten in hauwen. Als de hauw rijp is verdroogt deze. Hierdoor ontstaat er een spanning op de zijkanten van de hauwen. Als dit lang genoeg doorgaat zal de hauw in tweeën gedeeld worden en rollen de beide helften zich snel op. Op deze manier worden de zaadjes naar buiten geschoten.

De stengel van de pinksterbloem is hol en slank en de bloemen hebben altijd vier blaadjes en gele helmknoppen binnenin. De kleur van de bloem: lila, bijna wit.

Wei vol met pinksterbloemen.

Ach, u kent allemaal de pinksterbloem wel. Al was het maar om de naam die intrigeert. In april bloeit de pinksterbloem en in mei, als de bloem bijna uitgebloeid is, is het Pinksteren. Er wordt echter ook beweerd dat de bloem haar naam te danken heeft aan het feit dat zij bloeit op het moment dat de pinken uit de stal de wei in gaan. Wie zal het zeggen.

Nou is zo'n weiland vol pinksterbloemen een schitterend gezicht, dat zou ons al genoeg vreugde moeten schenken. Maar zouden we er verder ook nog iets mee kunnen?

Ja zeker. De naam: cardamine geeft al aan, dat de pinksterbloem goed is voor het hart. Verder behoort zij tot de kruisbloemen, waartoe ook de veldkers en veel koolsoorten behoren.

De geneeskrachtige eigenschappen van de pinksterbloem zijn nagenoeg gelijk aan die van de waterkers. Zij bevat een hoog gehalte aan vitaminen, mineralen en mosterdolie. Hierdoor heeft ze een stimulerende werking op de algehele stofwisseling, werkt ze bloedzuiverend en urinedrijvend. Vooral de maag, darmen, lever en nieren hebben baat bij de pinksterbloem. Ze kan dan ook worden ingezet bij verminderde eetlust, verstoorde darmflora en reinigingskuren. Het kruid kan het beste vers gebruikt worden. Niet zelf uitproberen!

Ook langs een sloot kunnen pinksterbloemen voorkomen.

Nog een receptje:

1 bos pinksterbloemen, olijfolie, sap van een halve citroen en zeezout.

Doe de pinksterbloemen met stelen en al in de blender. Voeg het citroensap, wat olijfolie en een eetlepel zout toe. Blenden tot je een mooie lopende groene saus krijgt. Deze saus is heerlijk op een broodje kaas of bij gebakken kip of vis.

Als u de pinksterbloem eet weet dat u zich dan in goed gezelschap bevindt. Want tot op de dag van vandaag heeft Jonnie Boer van de Librije een amuse van geitenkaas, waterkers en pinksterbloemen op het menu staan. Eet smakelijk.

Iet Hensbroek

Busreis IVN naar De Maasduinen

Co, Erica, Ben en Henriëtte, hartelijk dank voor de mooie IVN-reis van 9 mei! We hebben genietend geleerd en al lerend genoten. IVN in optima forma! Nationaal Park De Maasduinen is een langgerekt ruim 4500 ha groot gebied, met heide, bos en begroeide stuifzanden, aan de oostzijde van de Maas. De geschiedenis is er één van veranderende rivierlopen door het meenemen van zand en grind, om het ergens anders weer te dumpen.

Koude en droogte en harde winden die zand vanuit het westen over de Maas heen bliezen en aan de oostzijde een typisch duinlandschap deed ontstaan en de mens deed de rest. Zoals het uitmergelen van de bodem waardoor het wederom stuifzanden werden. En in de jaren 70 zijn de grindbanken te gelde gemaakt en zijn er grote meren ontstaan. Duizenden grindschepen passeerden de speciaal aangelegde sluis om via de Maas het grind in de handel te brengen. Na het beëindigen van de transporten werd er een aardig bezoekerscentrum/restaurant over de sluiskolk heen gemaakt.

Kortom interessant genoeg voor het illustere viertal om het IVN-reisje naar de Maasduinen te laten gaan.

smeer dat met genoemde sluiskolk verbonden is met de Maas. Terwijl Co en de bus op verhaal konden komen, kozen de meesten voor de 4,5 km rondwandeling, waarbij een stuk per trekpont afgelegd werd. De wandeltocht voerde door het duinlandschap rond het kraakheldere meer, waar geen boten en varende mensen gevonden werden. Deed allemaal wat on-Nederlands aan. Nadat al dan niet met succes de wandeling voltooid was, werd in het restaurant boven de sluiskolk een eenvoudige doch voedzame maaltijd klaar-gezet.

Al vroeg kwam een prachtige bus met Co aan de teugels de IVN'ers uit Neede ophalen, waarna de IVN'ers uit Eibergen, Groenlo en tenslotte Lichtenvoorde aan de beurt kwamen. De mooie en rustige rit door Duitsland vond z'n climax in een sanitaire stop met een heuse speel- en klautergelegenheid van de gemeente Berg aan de rand van het natuurgebied, compleet met picknickzitjes, infoborden, wandelroutes en een afgesloten toiletgebouwtje. Daar serveerde Henriëtte de koffie en Ben verrichtte de nodige ondersteuning. Ook Co, Ben en Henriëtte lieten het drinken zich goed smaken! Sommigen bleven daarna in de buurt van de bus voor een babbeltje, anderen verkenden de natuur. Daarna deed Co de bus spoorlags gaan naar het Reinder-

Daarna kon je het eten laten zakken op een rondvaart over de Maas. Omdat Co de bus op de kade van Well niet kwijt kon had hij busarrest. Arme Co! De tocht ging over de Maas en het Leukermeer naar de sluiskolk bij het Reindersmeer. Op het schip werden uitsluitend IVN'ers gevonden. Er heerste een serene rust en er klonk gezellig gekeuvel.

Toen hier het varend genieten beëindigd was, werden we via de zich metamorfoserende Ooipolders en de N18 naar de opstapplaatsen begeleid.

Aan het einde van de rit werden dankwoorden richting het viertal al dan niet met verheven stem uitgesproken!

Co, Erica Ben en Henriëtte bedankt!

Kees de Rooij

Bang voor de hazelworm?

Het leuke van het schrijven van deze rubriek is, dat het je dwingt te verdiepen in diersoorten waar je niet zoveel van af weet. Tijdens één van onze laatste excursies ging de wandeling door een oud stukje heide in Ratum, waar we veel mierennesten zagen. Een deelnemer begon over een hazelworm die ze laatst gezien had. Die schijn je soms in mieren nesten te kunnen vinden. Zelf heb ik maar één keer het voorrecht gehad om een hazelworm te zien: tijdens een wandeling door het Vragenderveen. En hebt u ooit wel eens een kerkuilen-jong een hazelworm naar binnen zien werken? Ik zag het op beelden van 'Beleef de lente'. Het jong had er wel moeite mee! Alles tezamen deed me besluiten dit keer over deze diersoort te schrijven.

Duidelijk te zien de gepantserde huid.

De hazelworm (*Anguis fragilis*) is een pootloze hagedis. Hij is meestal bruin van kleur en heeft een lichaamslengte van ongeveer 45 cm. Hij lijkt meer op een slang dan een hagedis. Het zien van een hazelworm geeft daarom vaak een schrikreactie bij mensen, die dan ook zijn belangrijkste vijand is.

Maar het dier is volkomen ongevaarlijk en bovendien erg schuw. Bij zonnig weer is de kans dat je een hazelworm ziet iets groter: soms neemt dit dier een zonnebad. Maar altijd beschermt, meestal tussen bladeren.

De hazelworm is eierlevendbarend. Dat betekent dat de eitjes zich volledig in het lichaam van de moeder ontwikkelen en de jongen levend ter wereld komen, meestal rond juli en augustus.

De hazelworm kan wel 45 cm lang worden.

Het grootste deel van zijn menu bestaat uit regenwormen, spinnen, insecten, larven en (naakt) slakken. In uw tuin zou dit dier een oplossing kunnen zijn voor uw 'slakkenprobleem': heel nuttig dus! Als ze de kans krijgen, eten ze ook kleinere soortgenoten, zoals bijvoorbeeld de levendbaren-de hagedis.

Het dier wordt vaak aangezien voor een slang en daarom helaas gedood. Andere vijanden dan de mens zijn met name roofvogels. Een bijzondere eigenschap van de hagedis is echter dat zijn staart kan afbreken in geval van nood. Tussen zijn lijf en de staart zit een stukje kraakbeen dat afbreekt wanneer de staart wordt gegrepen. Zo redt hij soms zijn vege lijf!

De afgerukte staart groeit wel weer opnieuw aan.

In welke omgeving voelt dit dier zich thuis? Vooral op plekken met een goede strooisellaag en dichte bodemvegetatie, waarin het kan schuilen en jagen: in bossen met open plekken, bosranden en houtwallen. Zoals al eerder gezegd zijn mierenhopen ook favoriet voor deze hagedissoort. Jonge hazelwormen schijnen de eerste tijd van hun leven door te brengen in mierenhopen.

Hij lijkt op een slang, maar is toch echt een hagedis.

Worden ze dan niet belaagd door de mieren zou je denken? Nee, door hun gepantserde huid en relatief kleine ogen kunnen ze tegen een stootje.

Ook in uw tuin zou de hazelworm voor kunnen komen: een composthoop biedt een goede schuilplaats én een plaats om te overwinteren tijdens hun winterslaap.

Een composthoop houdt ze lekker warm.

Misschien toch wel even schrikken als je bij het omzetten van de composthoop een hazelworm tegenkomt...

Els van Dijk

IVN present op Lenteweekend Eibergen

Bij helder en stralend weer kregen beide kramen van het IVN tijdens het Lenteweekend Eibergen veel belangstelling. Dat was geen wonder, want beide kramen waren smaakvol ingericht en boden een goede kijk op onze afdeling. En de locatie was midden in de Kruidentuin!

En de gezelligheid was er ook! Dat vooral bij het natuur--vragen-spel. Een aantal scoorden hoog en anderen weer wat minder.

Ook de jeugdkraam trok erg veel belangstelling. Het was een echte doe-kraam. Kinderen konden met microscopen kleine dingen als meeldraden bestuderen en konden een kikker aan het werk zien bij het vangen van een insect! En de natuurpuzzel op de andere kraam kon ook op een brede belangstelling rekenen.

25 Jaar Gentiaan...

Waarom vallen de vogels niet uit de bomen?

Veel vogels zitten 's nachts op een tak te slapen. Moeten zij zich de hele nacht krampachtig vasthouden om maar niet naar beneden te vallen? Wij hebben echter nog nooit gehoord, dat een vogel van oververmoeidheid uit een boom is gevallen!

Vogels behoeven zich helemaal niet krampachtig aan een tak vast te houden. De natuur heeft hen een handig hulpmiddel gegeven, dat hen voor vallen behoedt. Hun zenuwen zijn zo geordend, dat zij bij het buigen van het gewricht, dat door het lichaamsgewicht wordt veroorzaakt, de tenen en klauwtjes automatisch naar binnen brengen.

De vogel wordt dus op deze manier door zijn eigen lichaamsgewicht vastgenageld, zonder dat hij daarvoor kracht nodig heeft. Pas als zij wegvliegen, gaan de vleugels het lichaamsgewicht weer dragen. De poten worden hierdoor ontlast en de tenen raken los.

(advertentie)

GROENTE EN FRUIT

HERMAN WESTERVELD

ENSCHEDÉ

VOOR KWALITEIT TEGEN BETAALBARE PRIJZEN

Dagelijks verse aanvoer van aardappelen groente en fruit

Wij staan op de volgende markten:

DINSDAG: EIBERGEN

WOENSDAG: BORNE

DONDERDAG: BELTRUM

VRIJDAG: RUURLO

(advertentie)

NATUURLIJK

geerdink

NATUURRIJK

ONTWERP, AANLEG EN ONDERHOUD VAN BELEVINGSVOLLE TUINEN

(0)545 - 292 568

POST@TUINENVANGEERDINK.NL

WWW.TUINENVANGEERDINK.NL

Agenda

Zie ook actuele agenda op:
www.ivn.nl/oost-achterhoek
www.ivn.nl/noord-midden-achterhoek

Zondag 19 juli

Wandeling bij Eibergen. Thema: Slingerende Ramsbeek.
 Aanvang: 14.00 uur.
 Startpunt: Kruidenhof 7152 AT Eibergen.

Zondag 26 juli

Fietstocht Grote Veld en langs de Berkel, Start: 14:00
 Georganiseerd door: Noord-Midden Achterhoek
 Thema: Landschap
 Startplaats: Eetcafé De Zonnebloem, Zutphenseweg 103,
 7241 SC Lochem.

Zondag 09 augustus

Wandeling Noordijkerveld. Georganiseerd door: Noord--
 Midden Achterhoek
 Start 14:00 Thema: Landschap
 Startplaats: bij ANWB-paddestoel 21437, op kruising Oude
 Borculoseweg, Rode Dijk, Haardijk in Gelselaar.

Zondag 16 augustus

Wandeling in Meddo, Beurzerbeek en Slinge.
 Thema: Vogels.
 Aanvang: 14.00 uur.
 Startpunt: Goorweg 38/43 bij kruising met Slinge, 7104 BA.

Zondag 13 september

Landgoed Dorth. Georganiseerd door: Noord-Midden
 Achterhoek
 Aanvang: 14:00
 Startplaats: ten noorden van Harfsen, te bereiken via de
 Jufferdijk, zijstraat van de N339. (7217 RJ)

Woensdag 16 september

Thema-avond. Thema: Natuurkalender /bloeiende planten
 Aanvang: 20.00 uur.
 Zonnebrinkkerk, Zonnebrink 61, 7101 NB Winterwswijk.

Zondag 20 september

Wandeling bij Lichtenvoorde, Besselinkschans.
 Thema : Duurzaam Natuurgebied. Aanvang: 14.00 uur.
 Startpunt: Kamperweg 7, 7137 PA Lievelede.

Zondag 11 oktober

Paddenstoelenwandeling bij Verwolde
 Georganiseerd door: Noord-Midden Achterhoek
 Aanvang: 14:00
 Startplaats: kruising Jonker Emilelaan / Markelose weg.
 (7245 TN)

(advertentie)

(Voormalig) Lensdragers gezocht

In het kader van een onderzoek naar nieuwe contactlensmaterialen is

Hofland Optiek

op zoek naar mensen die problemen hebben gehad met hun contactlenzen.

Deze problemen moeten zich vooral bevinden op het gebied van:

- droge ogen(al dan niet aan het einde van de dag),
- irritatie in gearconditioneerde ruimten,
- werkzaamheden met beeldschermen,
- rokerige ruimten.

Graag willen wij mensen uitnodigen om een afspraak te maken.

Aan het onderzoek zijn geen kosten verbonden.

Contactlenzen en aanpassingen worden gratis ter beschikking gesteld tijdens dit onderzoek.

BURO COLLOU

TUIN & LANDSCHAPSONTWERP

- Tuinontwerp voor particulieren, instellingen en bedrijven.
- (Her)inrichting van boerenerven.
- Landschapsplannen.
- Cursussen.
- Advies.

www.burocollou.nl

Buro Collou is een **ontwerpbureau** dat zowel grootschalig als kleinschalig werkt. Grootschalig in de vorm van bijvoorbeeld **landschapsplannen** en kleinschalig in de vorm van **tuinen** voor particulieren en instellingen. Natuur en milieu zijn in alle gevallen belangrijk voor de ontwerpkeuzes. Streekeigen beplanting, landschappelijke context en duurzame materialen zijn het uitgangspunt. Buro Collou maakt (her)inrichtingsplannen voor boerenerven, bijvoorbeeld in het kader van functieverandering, waarbij het streekeigen karakter van huis en erf voorop staat.

Looweg 10 7152AL Eibergen 0545-479765 jac@burocollou.nl
www.burocollou.nl

Buro Collou is aangesloten bij vereniging 'Wilde Weelde' vakgroep natuurrijke omgeving.

Buro Collou draagt het IVN een warm hart toe.

